

Izhaja

vsa petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in po-
šiljajo uredništvu lista »Mir«
v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne.

Rekopisi naj se samo po eni strani
lista napišejo, druga stran naj bo
prazna.

Rekopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor pri-
ložiti poštne znamke.

MIR

Glasilo koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krona.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

Upravištvu lista »Mir«
v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vrn.
od garmond-vrste vsakekrat.

Leto XXXIII.

Celovec, 23. januarja 1914.

Št. 3.

Finančni načrt rešen.

Dunaj, 22. jan. 1914.

Takozvani »mali« finančni načrt je z včerajšnjim glasovanjem v poslanski zbornici rešen. Žalibog je bilo zadnje glasovanje vse kaj drugega kakor častno za poslansko zbornico. Gospodskaja zbornica je diktirala, da morajo ljudje z dohodki od 1800 dalje plačati višji davek in ponižno so to sprejele večinske stranke v družbi s socialnimi demokrati razun krščanskih socialcev in Slovenskega kluba. Stanek, zagrižen liberalen »agrarec«, somišljenik slovenske »neodvisne« kmečke stranke, je obstruiral za zvišanje davka kmetom.

Tako je liberalno prijateljstvo za kmeta, naj se imenuje liberalce, »neodvisen kmet« ali pa s pravim imenom. In Staneka so podpirali vsi liberalci brez izjeme in socialni demokrati. Bolje kvalificiran delavec, majhen uradnik, mali obrtnik, bo plačal odslej višji davek in za to se ima zahvaliti vsem liberalcem in socialnim demokratom v državnem zboru. Zares, krasni zastopniki ljudstva!

Edini, ki so stali kakor junaki za pravice in blagor ljudstva so bile izrazito krščanske slovanske in nemške stranke — če izvzamemo laško krščansko ljudsko stranko, ki je šla za večino — Slovenska ljudska stranka na čelu vseh, nemški krščanski socialci in katoliško narodni Čehi.

In pri tem je velik del slavne gospode še snedel dano besedo, kajti predlog dr. Šusteršiča in tovarišev je bil vložen po dogovoru in v sporazumu z $\frac{2}{3}$ večino zbornice! Podpisali so klubovi načelniki imenom svojih strank in ti načelniki so poleg dr. Šusteršiča bili na čelu predloge kot predlagatelji. A gospodje so zlomili dogovor in glasovali zoper svoj lastni predlog!

Med temi strankami se nahaja zlasti tudi klub, ki mu pripada poslanec Ljubljane dr. Ravnihar — mladočeški klub.

Zares, nelepó sliko nujajo ti ljudski prijatelji.

Rane našega časa.

Nemški škofje, zbrani ob grobu svetega Bonifacija v Fuldi, so letos izdali jako pomenljivo skupno pastirsko pismo, v katerem odkrivajo najgloblje rane, katere je prizadajalo človeštvu novodobno paganstvo.

Uvodoma naglašajo, da jim v zadnjih časih prizadeva največjo skrb družina. Če je družina bolna, oboli cela država in potem narodu ne pomaga ne izobrazba, ne armada, ne velemoč. In danes je trenutek, ko morajo škofje nemškemu narodu s preproko reči: »Moje ljudstvo, tisti, ki te imenujejo srečno, ti lažejo!«

Nemška družina, ki je svojčas po pravici slovela, postaja danes čedalje bolj nerodovitna. Leta 1876. je v Nemčiji odpadlo na 1000 prebivalcev 42 rojstev, leta 1911. pa samo še 29. To pomeni v tej dobi 800 tisoč otrok manj! Število rojstev pa tako naglo pada, da prekaša Nemčija v zadnjem desetletju celo že Francijo in Belgijo.

Tisti, ki ta pojav izvajajo samo iz neugodnih socialnih in gospodarskih razmer, draginje živil in stanovanj, itd., sami sebe slepijo. Nemški narod je prestal še veliko hujše čase kakor so današnji, ne da bi usihala njegova rodovitnost. In končno je padanje rojstev bolj posledica naraščajočega

luksusa nego bede. Šele iz bogatih slojev se je to zlo zaneslo med revnejše. Res je, da socialno zlo padanje rojstev pospešuje, zlasti stanovanjska beda v velikih mestih, glavna krivda pa tiči v zločinski zlorabi zakona, v tem, da egoizem in pohlepnost, bojazen pred žrtvami in težavami, zavajata človeštvo do tega, da z umetnimi sredstvi onemogočuje plojenje. In če moderne razmere to zlo pospešujejo, ali niso ravno te razmere sad od Boga odpadle kulture? Hoteli so »življenje pospeševati«, pa življenje v resnici more, obsojajoč narod k počasnemu samoumoru! To je kuga, ki je sledila boju zoper krščanstvo in cerkev.

Potem ko so škofje opominjali krščanske zakonske, da radovoljno vzamejo nase dolžnosti svojega posvečenega stanu, se obračajo k mladinskemu vprašanju. Najprej obsojajo tiste matere, ki iz ničevih razlogov svojih otrok same ne hranijo in se pečajo potem z vprašanjem pojasnjevanja spolnih reči otrokom. Tu postavljajo nemški škofje kot načelo, da naj se te reči mladini ne pojasnjujejo javno, v šoli in v mladinskih spisih, marveč od starišev in dušnega pastirja. Glavno pa je, da se otroci vzgajajo k sramežljivosti, da se navajajo na delo, na samopremažovanje in na pametno negovanje zdravja in telesa. Vse to pa ni nič brez verske vzgoje, ki ima vso dušo prekvasiti.

Škofje opozarjajo nato na nevarnosti nenravstvenega berila, slabe družbe in kinematografa. Kinematograf ne slabi samo oči in pokvarja živcev, temuč tudi vso osebnost izpridi. Kar se tiče telovadbe, iger in sporta, se večkrat zelo greši s tem, da se pretirano goje, tako da si mlad človek dostikrat ne pokvari samo zdravja, ampak odvadi tudi resnega dela, je ves raztresen in zanemarija vzgojo svoje duše, namesto da bi si utrjeval voljo in značaj.

Fuldsko pastirsko pismo končno ostro obsoja moderno modo, ki se čisto vrača k paganskim navadam, saj je njen glavni namen počutnost dražiti, naj reče kdo v njeno opravičenje, karkoli hoče. To je hinavstvo! Sicer se ni toliko čuditi, če se v gotovih velikih središčih moderne razbrzdaneosti take mode iznajdujejo in nosijo, neopravičljivo je, če krščanske žene to blaznost posnemajo!

Pastirsko pismo konča bistveno z stavkom: »Resnica je ta, da je najgloblji in zadnji vzrok tega obolenja človeške družbe verska mlačnost in propadanje krščanskega verskega mišljenja in življenja v širokih plasteh ljudstva.«

GENERALNI ŠTRAJK V JUŽNI AFRIKI STRT.

Južnoafriška vlada je generalnemu štrajku napravila konec z drakoničnimi sredstvi, ki jih nudi obsedno stanje. Odločilni udarec je prizadela gibanju s tem, da je zaprla vseh 56 delavskih voditeljev, za katere javni tožitelj predlaga smrtno obsodbo, ker so pripravljali dinamitne napade na javne zgradbe: mostove, vojašnice itd. Aretacija se je izvršila na kratek način. Delavsko zbornico v Johannesburgu, v kateri so bili zbrani voditelji, je obdalo na tisoče policajev in vojaške čete; na zbornico so namerili sedemfuntni top, nato pa oblegancem sporočili, da se tekom četrte ure udado ali pa bo začel delovati top. Zbrani so se odločili za prvo; odprli so vrata in korakali na cesto, kjer so jih takoj obdali policaji in vojak in jih odpe-

ljali v ječo. Medpotoma so peli delavsko himno. Demonstracij ni bilo nobenih. Med aretiranci so se nahajali tudi glavni voditelji Bain, Crawford in Mason. Železniški štrajk je strtl. Pa tudi rudniški štrajk je toliko kot končan, ker je večina rudarjev začela zopet delati. V Kapstadtu so na javnem trgu aretirali tajnika in celokupno delavsko eksekutivo. V Oranju so proglasili aretacijo nad tam. voditeljema štrajka Campbell Elstockom in Cruikshankom. Delavski poslanec Creswell je na delavstvo izdal oklic, v katerem je pozivlje, naj se ne da zapeljati k nasilnim sredstvom in izgreedom, marveč naj se poslužuje le tihega odpora s tem, da ne prime za nobeno delo. Ne ve se še, ali bodo Creswella radi tega oklica postavili pred vojno sodišče ali pa bodo respektirali njegovo poslansko imuniteto.

Dnevne novice.

+ **Proslava 500letnice ustoličenja zadnjega vojvoda koroškega.** Slovenska kršč. soc. zveza za Koroško je sklenila, da bo po celem slovenskem delu Koroške na najslovesnejši način praznovala jubilej ustoličenja zadnjega vojvode Koroškega.

— **Poslanec Grafenauer** je bil na levi roki že vdrugeč operiran.

— **Izobraževalno delo na Koroškem.** S. K. S. Z. za Koroško priredi v osmih krajih dvadnevni socialni kurz. Izobraževalno društvo v Železni Kapli uprizori 1. in 2. februarja igro »Večna mladost in večna lepota«, izobraževalno društvo v Dobrli vasi priredi dne 2. februarja popoldne igro »Garcia Moreno.« V Željnih pri Velikovcu ima izobraževalno društvo v župnišču občni zbor z veseloigro »Čašica kave.«

— **Iz koroškega vilajeta.** Za občino Šmarjeta v Rožu je bilo novo ustanovljeno poveljstvo orožniške postaje. Občina je popolnoma slovenska. Saj je celo zadnje uradno štetje našlo v tej občini le 10% Nemcev, ki jih pa seveda ni, ampak so le nemškutarji, ki vsi razumejo slovensko in med sabo tudi skoro izključno slovenski občujejo. Vrh tega je občina še v slovenskem volilnem okraju. Kljub temu je dobila nova orožniška postaja samo nemški napis. Pritožbo proti temu je c. kr. deželno orožniško poveljništvo v Celovcu zavrnilo s salomonskim utemeljevanjem, da se morajo napisi zunaj po deželi vjemati s kosarniškim predpisom za orožništvo, ki je nemški. Zakaj neki so to spoznali šele sedaj, ko so vendar na starejših orožniških postajah po celem Rožu in po celi Podjuni dvojezični napisi? Če bi bilo utemeljevanje orožniškega poveljništva le količkaj upravičeno, potem bi moralo pač izpremeniti svoje samonemške napise in predpise v Celovcu v dvojezične! Zavoljo tega dogodka so poslanec dr. Jankovič in tov. vožili v državnem zboru zelo ostro interpelacijo na domobranskega ministra, v kateri imenujejo postopanje orožniške oblasti krivično in v nasprotju z državnim temeljnim zakonom ter zahtevajo, da se orožniško poveljništvo pouči, da ne sme biti noben ponemčevalen zavod, da mora nepristransko uradovati in se izogibati vsemu, kar pomeni kršenje državnih temeljnih zakonov.

+ **Svobodna šola na Koroškem.** Društvo »Svobodna šola« meni, da je na Koroškem prišel zanjo čas žetve. Vsled slabih financ in vsled nevolje kmečkega ljudstva zavoljo obstoječega šolskega sistema hoče šolska oblast po celi deželi število razredov na ljudskih šolah skrajšati. To priložnost hoče porabiti »Svobodna šola« in izkoristiti za svoje protiverske namene; napovedala je v Celovcu, Beljaku, Borovljah, Špitalu, št. Vidu ob Glini in Trbižu protestne shode proti »poslabšanju« ljudskih in meščanskih šol.

— **Zoper prehudo navijanje davčnega vijaka** na Koroškem nasproti kmetiskim posestnikom se bodo koroški državni poslanci pri vodji finančnega ministrstva pritožili.

— **Za stolnega kapelnika v Celovcu** je imenovan neki Pavel Krieger. Služba stolnega kapelnika ni bila razpisana, kakor bi bilo pričakovati. Na orglarski šoli bo torej zopet poučeval trd Nemec, ki slov. cerkv. glasbe prav nič ne pozna. Sploh se sliši o preuredbi orglarske šole, toda po načrtu, zoper katerega bo vsa slovenska duhovščina.

— **G. p. Lerch S. J.,** ravnatelj na celovski bogoslovni je toliko okrevale, da more že maševati.

— **Sodaliteta ss. Cordis Jesu** za dekanije Beljak, Šmohor, Trbiž ima svoj sestanek dne 28. jan. ob pol 2. uri v Podklostru. Radi kosila se prosi pravočasnega obvestila. — Podpredsednik.

+ **Predpustna veselica »Narodne čitalnice«** v Celovcu je bila dobro obiskana. Častniški kor 17. pešpolka je bil zastopan po dveh častnikih. Ekscelesca gosp. dež. predsednik dr. Alfred baron pl. Fries-Skene se je opravičil in se baje ne bo udeležil nobene veselice.

Hranilnica in posojilnica v št. Jurju na Zili ima dne 1. februarja 1914 ob 3. uri popoldne pri Jankel-u v št. Jurju svoj redni občni zbor. Spored: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo načelstva. 3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1913.

— **Bekštanjaska posojilnica v Ločah** ima občni zbor na Svečnico, 2. febr. popoldne ob 3. uri pri Pložu v Ločah z dnevnim redom: 1. Branje revizijskega poročila. 2. Poročilo o delovanju posojilnice in odobrenje računskega zaključka. 3. Razdelitev čistega dobička. 4. Volitev novega ravnateljstva, 5. odbornikov in 2 računskih pregledovalcev. 5. Razni nasveti. — Ravnateljstvo.

— **Hranilnica in posojilnica za št. Lenart** pri 7 studencih in okolico ima svoj občni zbor dne 2. febr. ob 3. uri popoldne pri Majarču. Spored: 1. Čitanje revizijskega poročila. 2. Poročilo o delovanju in odobritev računskega zaključka. 3. Volitev načelstva. 4. Izpremema pravil. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti. — Načelstvo.

— **Hranilnica in posojilnica v Ziljski Bistrici** ima redni občni zbor dne 2. febr. 1914 ob 2. uri popoldne pri Prontu v Ziljski Bistrici z dnevnim redom: 1. Poročilo o izvršeni reviziji. 2. Potrjenje letnega računa. 3. Razdelitev čistega dobička. 4. Izvolitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika. 5. Slučajnosti. — Načelstvo.

— **Pomanjkanje vode v Celovcu.** V Celovcu je pomanjkanje vode tako občutno, da je župan Metnic pod kaznijo prepovedal, rabiti vodo iz mestnega vodovoda za kopanje in čiščenje stranišč in na splošno ukazal, da naj se z vodo varčuje. Vzrok pomanjkanja vode pa ni samo občutna zima, ampak tudi celovski občinski svet. Pred leti je zaukazal, da se morajo vse hiše posluževati mestnega vodovoda, če ne, bodo morale za prazen nič plačevati, če tudi ne postanejo odjemalci vode iz mestnega vodovoda. Tako si je mestna občina hotela pomagati iz dolgov. Sedaj pa se posestnikom zopet grozi s kaznijo 20 K in več, če bodo rabili vode, kolikor je bodo potrebovali. Tako postopanje mestnih očetov napravlja po mestu veliko nevolje in je obsojati.

— **Tragična smrt družinskega očeta.** Pekovski mojster Jurj Kandolf v Šmohoru na Koroškem je šel te dni na nek bajer se z delavci zmeniti zaradi lomljenja ledu. Najzgrede se je led udril in je mož utonil. Za-

pušča vdovo in 8 otrok in je bil zelo pridn človek.

— **Umrli** je v Celovcu tiskarnar Karl Röschnar.

— **Kurjava zmrznila.** Brzovlak Trst—Dunaj, ki je imel včeraj dospeti ob 4 uri 24 min. v Gradec, se je za eno uro zamudil, ker mu je mejpotoma zmrznila kurilna naprava.

+ **K tiskarskemu sporu.** »Innsbrucker Nachrichten« so priobčile naslednje podatke: Tiskarske organizacije štejejo tačas 15.767 članov; premoženje je znašalo 3.960.000 K, dohodki leta 1912 so znesli 1.571.149 K. Štrajkovni sklad je bojda dosegel poldrug milijon kron. Od organiziranih tiskarjev jih štrajka okroglo 12.000. Na prvi pogled navedene številke imponirajo, če se pa bližje ogledajo, pa izgube svojo veličino. Vsak teden štrajka stane organizacijo 450.000 K, tako da se je štrajkovni sklad do danes najbrže skrcil že na polovico; saj traja boj v posameznih kronovinah že tri, štiri ali pet tednov, na Tirolskem že celo šest tednov. Sicer bi se lahko načelo ostalo premoženje organizacije, toda proti temu se bo dvignil energičen protest celo iz vrst za štrajk najbolj navdušenih članov. Kajti to premoženje ima namen podpirati invalidne, bolne, brezposelne in take pomočnike, ki so že doslužili 40 let, ter končno vdove in sirote. Na pomoč drugih socialno demokratičnih strokovnih organizacij ni veliko dati, kajti premoženje vseh teh organizacij s 428.363 člani — od katerih jih je pa leta 1913 skoro 3000 izstopilo, ne da bi bili novi pristopili — je znašalo leta 1912 samo 15.064.000 K. Ako bi se le nekaj tega denarja porabilo za tiskarsko gibanje, bi se s tem izpodrezalo življenje vsem ostalim organizacijam.

— **Naš novi dreadnought.** V soboto v reški ladjedelnici v morje spuščeni dreadnought »Szent Istvan« je istega tipa kakor v jeseni leta 1912 v službo postavljeni in v eskadro uveščeni »Viribus unitis«. »Szent Istvan« bo imel 12 — 30'5 cm topov, 12 do 15 cm in 18 do 7 cm topov. Za izstreljevanje 53 centimeterskih torpedov bo imel ta velikani štiri lancirne cevi. Njegovi stroji proizvajajo 25.000 konjskih sil, katero dajo ladji dvajset in pol morskih milj hitrosti. »Szent Istvana« bo mogoče šele sredi junija prih. leta uvrstiti v eskadro, seveda če bo dobro šlo. Kakšno iznenadenje v ogrski ladjedelnici v Reki seveda tudi v tem oziru ni izključeno. To je pokazala dosedanja gradnja, da se na reško ladjedelnico ni zanesti. Vsekakor bomo imeli najbrže že v tržaški ladjedelnici superdreadnoughte v gradnji, med tem ko se bodo Ogri še s »Szent Istvanom« belili svoje glave.

— **»Krvavi dreadnought«** pravijo te dni v Reki v morje spuščnemu »Szent Istvanu«. Kajti tekom zgradbe tega velikana se je 7 delavcev ubilo, nad 700 težko ranilo, 36 pa je bilo za celo življenje poabljenih, mejni grof Pallavicini je ob slavnosti spuščanja v morje umrl, zadet od kapi. Vzrok je ta, da ogrska ladjedelnica za zgradbo dreadnoughtov sploh ni še pripravna. »Szent Istvan« bo šele sredi bodočega leta gotov; do takrat se bo število delavskih žrtev znatno pomnožilo.

— **Čudno.** V Budimpešto dospe šest višjih laških častnikov, da se tam na stroške svoje države nauče madjarsko. Čudno.

— **Otrok se je zadavil s koščkom premoğa.** Včeraj ob pol 12. uri dopoldne se je zadavil s koščkom premoğa poldrugo leto stari sinček železniškega uradnika gosp. Derendo v Zagorju ob Savi. Le za trenutek se je gospa Derendova odstranila iz kuhinje, prišedši nazaj, imel je otrok že košček premoğa v grlu. Takoj poklicani zdravnik g. dr. Zarnik je storil vse, da bi rešil otroku življenje, a bilo je vse zamanj.

— **Stoletni a smodke.** Smodke so koncem l. 1813. uvedli francoski aristokratje; iz Pariza se je kmalu razširila po celi Evropi. Smodka se je tedaj smatrala za znak elegancije. Krog l. 1850. je bila smodka privileg bogatašev ter so na karikaturah slikali debele borzijanec vedno s cigaro v ustih. Še-le začasa Gambette, ki je bil hud kadilec cigar, se je cigara razširila med najširše ljudske sloje in postala »politična« t. j. smatrala se je za znak pripadništva k

nasprotnikom cesarstva. Spomin na to je med Francozi še vedno živ in še danes imenujejo smodko »dar republike francoskemu narodu.«

— **Velikansko tehnično delo.** Iz New-Yorka poročajo: V ponedeljek so dogotovili velikansko tehnično delo, pri katerem je bilo zaposlenih skozi sedem let 25.000 delavcev. V ponedeljek so razstrelili zadnjo velikansko skalo, za kar so porabili 100 funtov dinamita. V gorovju Catskill so namreč dodelali predor, ki je bil potreben, da v bodoče dobival New-York iz tega gorovja velikanske množine vode. Predor je 150 kilometrov dolg in je najdaljši predor na svetu. Ko bo ves vodovod dovršen, bo veljal 200 milijonov dolarjev. Da so zgradili ta vodovod, je bilo treba podreti sedem vasi in nakupiti 3.000 posestev.

— **60.000 delavcev** je v Clevelandu v Severni Ameriki brez dela!

— **Iz Jeruzalema.** Prof. dr. Lud. Reinprecht je imenovan za vice-reaktorja v avstrijskem gostišču. — To leto pride mnogo ljudskih karavan v Sv. deželo. Iz Avstrije: Tirolci, Poljaki in Hrvati. Moravci so odpovedali, ker ne morejo dobiti primerne časa radi drugih karavan. — Za Veliko noč je napovedanih 14.000 Rusov.

— **Prvi zrakoplov v Jeruzalemu.** Aviatik Bonnier s tovarišem je na starega leta dan popoldne ob 4. uri srečno priletel iz Beyroutha v Jeruzalem. Obkrožil je mesto in se blizu kolodvora spustil na tla. Radovednost ljudstva je bila velikanska. Guverner je zrakoplovca in francoskega konzula povabil na obed. Odposlala sta sv. Očetu udanostno brzjavko kot prva romarja-zrakoplovca. Zjutraj sta v spremstvu konzula obiskala božji grob in pobožno molila. Potem sta šla še na tempeljni trg. Ob 9. uri zjutraj sta ob ogromni množici ljudstva, ki ju je navdušeno pozdravljalo zapustila Jeruzalem ter poletela proti Betlehemu in odondot v Egipt. Na večer sta dospela v Kairo.

— **Usmiljenka žrtev svojega poklica.** V Varni je te dni na tifusu umrla sestra Jožefa, članica reda sv. Križa v Djakovu. Bolezen je našla pri strežbi bolnih vojakov. Pogreb je bil veličasten; udeležile so se ga vse oblasti in ogromno občinstva. »Mir« posvečuje pokojnici ganljiv nekrolog.

HUDA ZIMA.

V Krkonoših na Češkem je več dni snežilo. Sneg leži meter visoko. Promet je zelo oviran in deloma nemogoč. Dva dečka sta zmrznila. V Odesi je divjal snežni vihar dva dni. Nasip novega pristanišča za izkladanje žita je vihar porušil. Parniki so morali v pristanišču ostati. Vlaki imajo velike zamude. V antwerpskem pristanišču je radi zime promet nemogoč. V osmih dneh je v Antwerpnu 26 oseb zmrznilo.

Prav tako dobro ko
znata kava diši ob
pravilni pripravi
edino popolni kavini
nadomestek:
**Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava.**

Sam z dobrim mlekom
in malo sladkorjem
zauži, je pristni
**Kathreiner
pilača, kakršna
mora biti.**

Kdor hoče kaj natančnejšega štati,
naj piše Kathreinerjevimi trgovnicam
za sladno kavo d. dr., Dunaj t.,
Annagasse št. 8.